

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2001 vp

Hallituksen esitys laeiksi kalastuslain 6 a §:n ja nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä toukokuuta 2001 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi kalastuslain 6 a §:n ja nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 64/2001 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kalastusneuvos Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö

- tutkija Jarmo Virtanen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- edunvalvontapäällikkö Jaakko Ylitalo, Lapin liitto
- toiminnanjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto r.y.
- toiminnanjohtaja Teemu Tast, Etelä-Suomen Merikalastajain Liitto
- hallituksen jäsen Kai Röntynen, Suomen Kalakauppaliitto ry
- puheenjohtaja Pekka Aikio, Saamelaiskäräjät.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- Kalatalouden Keskusliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kalastuslakia muutettavaksi siten, että ammattikalastajan määrittelyssä luovuttaisiin kalastustulojen vertailusta henkilön valtionverotuksessa verotettavien tulojen perusteella. Vertailu perustettaisiin sen sijaan henkilön bruttotuloihin. Ammattikalastajaksi katsottaisiin henkilö, jonka kalastuksesta ja hänen itse pyytämänsä saaliin jalostamisesta saadut kokonaistulot ovat vähintään 30 prosenttia hänen

saamiensa kaikkien kokonaistulojen yhteismäärästä.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia siten, että laissa käytetty ammattimaisen kalastuksen määritelmä tulisi yhteen sopivaksi ammattikalastajan määrittelyn kanssa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2002 alusta lukien.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kalastuslain 6 a §:n 1 momentin mukaan ammattikalastajaksi katsotaan nykyisin henkilö, jonka valtionverotuksessa verotettavat kalastustulot ovat vähintään 30 prosenttia hänen valtionverotuksessa verotettavista kaikista tuloistaan. Hallituksen esityksessä on todettu, että mainitunlainen määrittely on aiheuttanut joissakin tapauksissa tulkintavaikeuksia. Lisäksi valtionverotuksessa verotettaviin nettotuloihin perustuva määrittely kirjaimellisesti tulkittuna voi johtaa tilanteeseen, jossa kalastuksesta saatava tulo verotuksessa tehtävien vähennysten vuoksi muodostuu niin pieneksi, että se ei yllä 30 prosenttiin valtionverotuksessa verotettavista kokonaistuloista, vaikka kalastukseen käytetty aika ja kalastuksesta saatavat kokonaistulot olisivatkin huomattavan suuria.

Epäkohdan korjaamiseksi kalastuslain 6 a §:ää ehdotetaan esityksessä tarkistettavaksi siten, että ammattikalastaja määriteltäisiin hänen kalastuksesta ja itse pyytämänsä saaliin jatkojalostuksesta saamansa kokonaistulon perusteella. Mainitusta kokonaistulosta käytettäisiin käsitettä kalastuksen kokonaistulo. Kalastuksen kokonaistulon tulisi olla vähintään 30 prosenttia kalastajan saamien kaikkien elinkeinotoiminnan kokonaistulojen, palkkatulojen ja muiden hänen säännöllisesti saamiensa kokonaistulojen yhteismäärästä, jotta hänet voitaisiin katsoa ammattikalastajaksi. Tulovertailu tehtäisiin siten kalastajan saamien bruttotulojen perusteella. Lisäksi ammattikalastajan käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi myös kalastuksen kokonaistuloihin luettavien tulojen osalta. Kalastuksen kokonaistuloa sekä tulovertailua koskevat määrittelyjen muutokset ehdotetaan ulotettaviksi myös muihin kaupallisessa tarkoituksessa kalastaviin eli niihinkin henkilöihin, joiden kalastuksesta saamien tulojen määrä jää alle 30 prosenttiin (ylittäen kuitenkin 15 prosenttia) heidän tuloistaan.

Kun nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n 13 kohdan mukainen ammattimaisen kalastuksen määritelmä poik-

keaa perusteiltaan kalastuslain 6 a §:ssä ehdotetusta ammattikalastajan määrittelystä siinä, että mainitussa 13 kohdassa ammattimaisen kalastuksen määrittelyn perusteena käytetään kalastajan valtionverotuksessa verotettavaa tuloa eikä hänen kokonaistulojaan, kyseiseen kohtaan sisältyvä ammattimaisen kalastuksen määrittely ehdotetaan esityksessä muutettavaksi siten, että se vastaisi kalastuslain 6 a §:ään otettavaksi ehdotettua ammattikalastajan määrittelyä.

Valiokunta toteaa, että kala on luonnonvara, jonka hyödyntämisessä ammattikalastajat ovat avainasemassa. Ammattikalastuksen ansiosta maamme eri osissa sijaitseville kalanjalostus- ja myyntiyrityksille kyetään toimittamaan tuoretta raaka-ainetta. Ilman ammattikalastusta suomalaisille kuluttajille ei voida tarjota kotimaista luonnonkalaa ympäri vuoden. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä erityistä huomiota ammattikalastajakunnan ikärakenteeseen. Kalastajien keski-ikä on korkea ja nuorten kalastajien tulo alalle on hyvin vähäistä. Nyt ehdotettujen muutosten vaikutuksista esityksessä todetaan, että ammattikalastajaksi rekisteröityvien uusien kalastajien lukumäärää ei voida luotettavasti arvioida. Tämä johtuu muun muassa siitä, että kalastajien bruttotuloista ei ole saatavissa tietoa. Esityksessä on kuitenkin pidetty todennäköisenä, että muutosten johdosta varsinaisia uusia kalastajia saadaan vain vähäisessä määrin. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on katsottu, että uusien tai nuorten kalastajien tulo alalle on vähäistä johtuen muun muassa alan heikosta kannattavuudesta, kalastusrajoituksista ja hylkeiden aiheuttamista vahingoista sekä yhteiskunnan muiden alojen houkuttelevuudesta.

Toisaalta valiokunnalle on asiantuntijataholta todettu, että ehdotettujen muutosten seurauksena elinkeinokalatalouden rakennetukien piiriin kuuluvien kalastajien määrä kasvaa. Rakenneohjelman yhtenä yleisenä tavoitteena on kalatalouden työllisyyden ylläpitäminen. Siten esitetyllä lainmuutoksella on kannustinvaikutuksia kalastuksen jatkamiseen. Rakenneohjelman tavoitteena on kuitenkin myös alan ammattimai-

suuden lisääminen, jolloin tukitoimin pyritään edistämään alan rakenteellisia muutoksia. Tältä osin valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on katsottu, ettei ehdotettu muutos välttämättä tue kalatalouden rakenneohjelman strategiaa ja että muutos voi edistää lyhyellä aikavälillä kalastuksen työllisyyttä, mutta ei välttämättä pitkällä aikavälillä.

Kiinnittäen edellä esitetyn ohella vielä huomiota niihin investointeihin, joita maassamme on jo tehty kalastussatamiin, valiokunta pitää tärkeänä, että ammattikalastuksen harjoittamisen yleisiä edellytyksiä edistetään siten, että alan jatkuvuus voidaan turvata. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että säädettävän lain vaikutuksia ja

alan kehitystä seurataan sekä että ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin erityisesti nuorten ryhtymistä ammattikalastajiksi kannustaen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Hannu Aho /kesk
Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kangas /vas
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd

Katri Komi /kesk
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /kesk
Pertti Mäki-Hakola /kok
Olli Nepponen /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Unto Valpas /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.